

Lausunto (mielipide) asemakaavaluonnokseen Salmiranta, kaavatunnus 27:018

23.9.2024

Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys ry.
Jyväskylän kaupungille (kirjaamo@jyvaskyla.fi)

Yleistä kaavaluonnoksesta

"Kaava-alueen nykytila

Salmirannan alueella sijaitsee entisen aikuiskoulutuskeskuksen tiloja, varastoja sekä asuinrakennuksia. Tilat ovat nykyisin muun muassa Jyväskylän kaupungin käytössä. Niissä sijaitsee mm. Jyväskylän kaupungin museopalveluiden kolmen museon yhteinen kokoelmakeskus ja konservointikeskus, päiväkotiki ja vastaanottokeskuksen asuintiloja. Ranta-alueella sijaitsee rantasauna, puistoaluetta sekä laitureita ja uimaranta.

Kaavan tavoitteet

Asemakaavan muuttaminen on lähtenyt liikkeelle sekä yksityisen maanomistajan että Jyväskylän kaupungin aloitteesta. Asemakaavan muutoksella tarkastellaan pientaloihin ja rivitaloihin painottuvan asuinrakentamisen sijoittamista Salmirannan alueelle, alueen luonto- ja kulttuurihistorialliset arvot huomioiden. Kaavamuutoksen yhteydessä tarkastellaan myös alueen liikenneyhteydet ja pysäköinti."

(yo. tiedot ko. kaavan sivuilta: <https://www3.jkl.fi/kaavoitus/kaava.php/id/1165>)

Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys on tämän kaava-alueen osalta huolestunut suunnitelmasta rakentaa alueen rannat ja varata ne pois yhteisestä virkistyskäytöstä sekä erityisen huolestunut kaava-alueelle suunnitellun toiminnan ja rakentamisen negatiivisista vaikutuksista alueen vieressä olevaan Hämeenlahden luonnonsuojelualueeseen. On selvää, että kaava-alueen vieressä oleva linnustoltaan merkittävä luonnonsuojelualue tulisi kärsimään rakentamisesta ja asutuksesta.

Hämeenlahden luonnonsuojelualue

Hämeenlahden luonnonsuojelualue sijaitsee Salmirannan suunnittelualueen länsipuolella. Se on perustettu luonnonsuojelulain 24 §:n perusteella. (Linkki karttaan: [HÄMEENLAHTI](#) (9,7 ha))

Alueen kuvaus kaupungin sivuilla:

"Hämeenlahti on linnustollisesti merkittävä ruoikkoinen lahti, jota reunustavat metsäluhdet ja tulvametsät. Alueen rantametsät ovat lehtipuuvaltaisia, ja pitkälle lahonnutta puustoa on runsaasti. Alueella sijaitsee kaupungin ylläpitämä [lintutorni](#), jolle johtaa polku Salmirannantien kääntöpaikalta. Hämeenlahden alue on rauhoitettu osana Suomen itsenäisyyden juhluvuoden kampanjaa "Luontolahjani satavuotiaalle". Se on myös osa valtakunnallisesti tärkeää lintualueita (FINIBA)."

FINIBA-alueet ovat kansallisesti merkittäviä uhanalaisten, silmälläpidettävien ja kansainvälisen erityisvastuun lintulajien pesimis- tai kerääntymisalueita.

Luonnonsuojelualueen luonnon vaarantuminen

Salmirannan asemakaavaselostuksessa todetaan: "Uudesta rakentamisesta ei saa aiheutua kohtuutonta haittaa luonnonympäristölle, kuten Hämeenlahden luonnonsuojelualueelle."

Yhdistyksemme katsoo, että lisääntyvän asutuksen (n. 400 uutta asukasta) sijoittaminen Hämeenlahden luonnonsuojelualueen rajalle lisäisi suojelualueen kulumista ja muuta haittaa luonnonsuojelualueelle kohtuuttomasti.

Elinympäristöjen ja eliölajiston monimuotoisuuden säilyttäminen ja elvyttäminen edellyttää, että luontoalueet säästyvät sekä muutoksilta itse luontoalueilla että myös **ihmislähtöisiltä reunavaikutuksilta**. Luontoalueen tuntumaan sijoittuva rakennustyö, teollinen toiminta, moottoriliikenne, metsänhakkuu, maanmuokkaus, asuminen yms. tuottavat melua, pölyä ja roskaa, muuttavat alueen valaistus-, lämpö- ja tuulioloja sekä aiheuttavat kulumista ja muuta häiriötä ja voivat johtaa siten alueen lajiston rapistumiseen, vaikka itse alue säilyisi suorilta kosketuksilta. Siten alueen reunoille on tärkeää varata **riittävät** (esim. useamman kymmenen metrin levyiset) **suojavyöhykkeet**, joilla ei sallita häiritseviä toimintoja.

Asemakaavaselostuksessa kerrotaan, että: "Asemakaavalla on kohtalaisia vaikutuksia luonnonympäristöön: Asemakaavaratkaisu mahdollistaa alueelle uutta pysyvää asutusta. Alueen virkistysreittien käyttö lisääntyy ja kaavassa mahdollistetaan yleiskaavan mukainen virkistysreitityhteys suunnittelualueen läpi. Kaavoitettavan alueen vieressä sijaitsevalle luonnonsuojelualueelle kohdistuu virkistyskäytön vaikutuksia, joita pyritään kompensoimaan rakentamalla suunnittelualueelle uutta puistoaluetta."

Liiallisen virkistyskäyttöpaineen vähentäminen Hämeenlahdella rakentamalla uusi puistoalue ei tunnu lainkaan riittävältä toimenpiteeltä. Toki sellainen riittävän kokoinen puistoalue tai lähimetsä, joka tuo luonnontilaisuutta rakennettuun ympäristöön, voi käyttöpainetta lieventää. Paine on kuitenkin niin merkittävä, että kun kaava-alueen käyttöä suunnitellaan, esitämme, että uusien polkujen syntymistä

vähennetään aktiivisesti esimerkiksi:

- aitaamalla asuntoalueen rannanpuoleinen sivu kaavamääräyksellä ja kieltämällä portit ja aukot. Kts. liitteen kuvassa punainen viiva.
- jättämällä kaava-alueen ranta rakentamatta ja jättämällä se kaikille vapaaksi rannaksi, jolloin tällöin paine tehdä uusia polkuja suojelualueen rantaan pieneksi.

Luontoselvityksistä varsinaisella kaava-alueella

Alueelle tehdyssä luontoselvityksessä kerrotaan, että varsinaista liito-oravaselvitystä ei alueella myöhäisen ajankohdan takia tehty ja että alueella ei ole kovin monta liito-oravalle soveltuvaa puuta. (https://www2.jkl.fi/kaavakartat/27_018/27_018_Salmirannan_viitasammakko_ja_luontoselvitykset_2022.pdf) Yhdistyksemme näkee, että asianmukainen liito-oravaselvitys tulisi tehdä. Alueelta on liito-oravahavaintoja laji.fi -palveluun vietyinä. Lisäksi, kuten luontoselvityksessäkin todetaan, alueen rantapuut toimivat liito-oravan kulkureittinä tunnettujen esiintymisalueiden (Hämeenlahti, Hämeenpohjantie) välillä.

Muita huomioita

Asemakaavaselostuksessa kerrotaan, että "Asemakaavan muutoksella on kohtalaista tai merkittävää vaikutusta Päijänteen rantamaisemaan: Rantamaisema muuttuu kaavan toteutumisen myötä rakennetuksi pientalo – ja pihaympäristöksi. Kaavaratkaisu ei kuitenkaan poikkea maisemallisesti tai kaupunkikuvallisesti merkittävästi Samulinniemestä, jossa ranta-alueet

on rakennettu. Alueen olemassa olevia rakennuksia sijoittuu myös nykytilassa lähelle rantaviivaa, ja ranta-alueita on muokattu.”

Yhdistyksemme katsoo, että ennemminkin pitäisi Salmirannan ranta-alue säästää rakentamiselta siksikin, että alueen rantaa on jo merkittävästi rakennettu.

Asemakaavaselostuksessa kerrotaan, että ”Asemakaavan ilmastovaikutukset eivät ole merkittäviä verrattuna uudisrakentamisen keskimääräisiin vaikutuksiin: Uutta rakentamista esitetään yhdyskuntarakenteen kannalta suotuisaan sijaintiin; paikkaan, joka on jo rakennettu ja jossa kestävä liikkuminen on mahdollista. Salmirannan suunnittelualue sijaitsee niin sano tulla pyöräilyvyöhykkeellä. Linkki-paikallisliikenne liikennöi Hämeenpohjantiellä.”

Huomioitavaa kuitenkin on, että rakentamisen ja uudisrakentamisen ilmastovaikutukset ovat merkittäviä.

Kuntatasolla tehtävät maankäyttöpäätökset vaikuttavat merkittävästi siihen, miten luonnon monimuotoisuudelle käy paikallisesti, alueellisesti ja laajemminkin. Kiitämme Jyväskylän kaupungin sitoutumista luonnon monimuotoisuuden pelastamiseen (<https://www.turku.fi/uutinen/2024-09-12-suomen-10-suurimman-kaupungin-johtajat-sitoutuvat-luontokadon-pysayttamiseen>). Toivomme tämän johtavan luontoympäristöä ja luonnonvaroja vahvemmin säästäviin käytäntöihin myös kaupungin kaavoituksessa ja maankäytössä, rakentamistarpeen arviointi mukaan lukien. Salmirannan kaava-alueen osalta tämä voisi tarkoittaa rannan säästämistä rakentamiselta ja ryhtymiseltä selkeisiin toimenpiteisiin Hämeenlahden luonnonsuojelualueen suojelemiseksi liialliselta ihmislähtöiseltä kulutukselta.

Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys
jyvaskyla@sll.fi

Hanna Jyske (pj.)
gsm 040 5755 198

Pentti Mattila (tal.hoit.)
gsm 040 344 6739